

Forvaltning og vilkårsrevisjoner - historikk og veien videre

SRNs vassdragsseminar

27. april 2010

Advokatfullmektig Tine Larsen,

tl@lundogco.no

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK)

- Stiftet i 1978
- 172 medlemskommuner
- Ca 800.000 innbyggere
- Formål: LVK skal ivareta *verts kommunenes* interesser i alle spørsmål om kraftutbygging, energi og kommuneøkonomi
- LVK har fulgt revisjoner i 20 år

Revisjon av vilkår i eldre konsesjoner

- Eldre konsesjoner: Evigvarende med få miljøvilkår
- Dagens syn på natur og miljø tilsier vilkår som f eks minstevannføring og sommervannstand, som er vanlig i nyere konsesjoner
- Skadevirkninger av eldre konsesjoner forverres av nye rammevilkår og nye tekniske muligheter – ikke forutsatt på konsesjonstidspunktet
- I revisjonene kan nye miljøvilkår implementeres, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-1992):

”Ettersom konsesjonslovgivningen er i stadig utvikling er det videre viktig å kunne innpasse nye lovbestemmelser i konsesjonsvilkårene.”

Ot.prp. nr 50 (1991-1992) s.47:

”Det kan også fastsettes helt nye vilkår, noe som er særlig aktuelt ved skader og ulemper som ikke var forutsatt på konsesjonstidspunktet(..)For de fleste vilkår vil en skjerpelse kun føre til økonomisk belastning for konsesjonæren (for eksempel konsesjonsavgifter, næringsfond og naturvernvilkår). Revisjonen kan omfatte vilkår av høyst forskjellig karakter(..)Det vil avhenge av hvilke forhold som gjør en endring påkrevet eller ønskelig (ny lovgivning, endringer i samfunnsoppfatningen, interessekonflikter, nye skader eller ulemper, økologiske, hydrologiske eller økonomiske forhold etc).”

- Natur kan vinnes tilbake – revisjon kan gi miljøforbedringer i regulerte vassdrag
- 396 konsesjoner, hvorav 340 reguleringskonsesjoner, kan tas til revisjon innen 2022
- For om lag halvparten av disse er revisjonstidspunkt allerede inntruffet, kun Vinstra er revidert
- En del saker er tatt under behandling
- Mange avgjørelser med stor samlet betydning for norsk vassdragsnatur - en nasjonal miljøutfordring!

Vregl. § 10 nr 3

- *”Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Er det gitt flere reguleringskonsesjoner i samme vassdrag til forskjellig tid, kan kortere revisjonstid fastsettes.*
- *(...)*
- *Kongen kan gi nærmere forskrifter om saksbehandlingen ved revisjon av konsesjonsvilkår.”*

Dagens lovgivning

- Sparsom veiledning om både materielle og prosessuelle sider ved revisjoner
- En kan-regel (vertskommune eller annen representant for allmenne interesser *anmoder* om revisjon)
- 30 års revisjonsintervall?
 - Tesse fremmet krav i 1991 – fortsatt ikke fattet avgjørelse
 - Forholdet til ny vannforvaltning iht vanndirektivet
- Behovet for forskrifter om saksbehandling understreket i forarbeidene Ot.prp. nr. 50 (1991-92) - ikke fulgt opp

Noen utfordringer:

- Trengs bedre rettslig regulering av revisjonsinstituttet
- Stor mengde kommende revisjonssaker
- Forvaltningen har ikke kapasitet til tilfredsstillende progresjon i sakene – trengs mer ressurser
- Ny vannforvaltning med forvaltningsplaner griper rett inn i revisjonssakene – hvordan skal dette samordnes i praksis?

Vannforskriften

- Vanndirektivet og naturmangfoldloven eksempler på mer moderne miljølovgivning med sektorovergripende og økosystembasert forvaltning – med fokus på samlet belastning og miljøkvalitetsnormer
- Vanndirektivet er et ambisiøst og banebrytende miljødirektiv for en helhetlig miljøforvaltning på tvers av sektorene. Det setter nye standarder som får konsekvenser for alle aktører som påvirker vann og vassdrag

Stortinget Innst. S. nr 131 (2008-2009)

”Komiteen mener tiltaksplanene som skal utarbeides med utgangspunkt i direktivet, må innlemme revisjoner av vannkraftkonsesjoner. I særdeleshet er det viktig å få til ordentlige miljøforbedringer der det ikke er krav om minstevannføring i dag. På sikt må konsesjonsrevisjonene synkroniseres med revisjon av forvaltningsplanene i vannregionene, slik direktivet forutsetter. Komiteen vil påpeke at det generelt er stort forbedringspotensial på mange plan i gamle vannkraftverk, der potensialet for miljøforbedring kan være stort med bare litt vannslipp.”

- Regulerte vassdrag: Vanligvis sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) iht. direktivet
- Miljømål for SMVF i forskriftens § 5:
”Tilstanden i kunstige og sterkt modifiserte vassdrag skal beskyttes mot forringelse og forbedres med sikte på at vannforekomstene skal ha minst godt økologisk potensial...” (GØP)

Beskyttes mot forringelse:

Kjøremønster som

medfører økende

Skadeomfang må endres

Forbedres:

Minstevannføring og

tapperestriksjoner

aktuelle tiltak

Erosjonsskader i Røyrvik juni 2008

Vanndirektivet vs. EUs fornybardirektiv?

- EUs fornybardirektiv forutsetter at annet EU-miljøregelverk følges ved oppfyllelse av fornybarmålene
- Vanndirektivet er en av EUs viktigste miljølover
- Både vassdragsnatur og klima skal ivaretas!

Soria Moria 2

Regjeringen vil:

- Gjennomgå regelverket knyttet til revisjon av vassdragskonsesjoner

Nedtapping i Tunhovdfjorden sommeren 2006

Forslag til ny revisjonsveileder – noen synspunkter:

- Viderefører for sterk vektlegging av produsentinteresser på bekostning av miljø og berørte lokalsamfunn
- Svak integrering av ny vannforvaltning med krav til kunnskapsbasert forvaltning, styrende miljøkvalitetsnormer og frister for måloppnåelse
- Mer nyansert om minstevannføring enn Vinstraavgjørelsen, men fokus på potensielt krafttap er etter LVKs syn noe overdrevet

- Tilbakeholden med pålegg om tapperestriksjoner: Vi spør om konsesjonær har en rett til fri utnyttelse mellom LRV og HRV utover det som ble forutsatt på konsesjonstidspunktet og etablert kjøremønster?
- O/U-prosjekter ikke alltid miljøvennlige!
- Ikke holdbart med en prioritering eller samordning som fører til at revisjoner utsettes i tid utover 50/30 år
- For å sikre et godt miljøfaglig grunnlag for avgjørelsene må kommunene som krever revisjon få dekket kostnader til sakkyndig bistand

- LVK ønsker en gjennomgang av regelverk for revisjon slik Soria Moria lover – det er stort behov dette
- Riktig rekkefølge ved gjennomgang av regelverket for revisjon:
 - Lovgjennomgang
 - Utforme forskrifter nødvendig
 - Til slutt utforme eventuelle retningslinjer tilpasset det som skal være gjeldende regelverk

Trengs det et utvalg?

LVK mener regjeringen bør vurdere å nedsette et hurtigarbeidene utvalg bestående av berørte interesser (Energi Norge, LVK, miljøinteresser, friluftinteresser mfl) som kan presentere forslag på hvordan revisjonsregler kan utformes slik at det blir et godt virkemiddel til det beste for vassdragsnatur, lokalsamfunn og utslippsfri energiproduksjon

- Arbeidet med forvaltningsplaner for *alle* norske vassdrag i perioden 2016-2022 starter nå - planene legger premisser for en rekke revisjonssaker fremover
- Regjering og storting må sørge for et håndterlig og godt regelverk for å behandle flere hundre revisjonssaker de nærmeste årene
- Miljø- og friluftsjnteressene trengs i det videre arbeidet med vannforvaltningsplaner – lokalt og sentralt - og i den politiske prosessen om revisjonsregler

Takk for oppmerksomheten!

www.lvk.no

